

Висновки. Угорщина належить до невеликих за кількістю населення країн. Демографічна ситуація в Угорщині характеризується низькою народжуваністю та високою смертністю, що має тенденції до зменшення. В розрізі основних адміністративно-територіальних одиниць населення розміщено нерівномірно, що пов'язано із рівнем соціально-економічного розвитку регіонів. Міграційні процеси характеризуються позитивним міграційним сальдо та переважанням відтоку населення з інших міст та сіл до Будапешту.

Джерела та література

1. Європейська міграційна криза [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. Коэффициент ежегодного миграционного прироста населения (% в год), 1950–2011 // Демоскоп-Weekly [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://demoscope.ru/weekly/app/app4004.php>
3. Asylum-seekers in Hungary and persons granted international protection status [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ksh.hu/docs/eng/xstadat/xstadat_annual/i_wnv003.html
4. Internal migration [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ksh.hu/docs/eng/xstadat/xstadat_annual/i_wnv001.html
5. Migratory routes map [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/migratory-routes-map/>
6. Maps of Hungary – Vital statistics [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ksh.hu/interaktiv/terkepek/mo/nepmozg_eng.html?mapid=WNVB001
7. Population by type of settlement, 1st January [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ksh.hu/docs/eng/xstadat/xstadat_annual/i_wdsd001.html
8. Population by sex and age, 1st January [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ksh.hu/docs/eng/xstadat/xstadat_annual/i_wdsd009.html
9. Tables (STADAT) – Time series of annual data – Population, vital events [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ksh.hu/stadat_annual_1.

УДК 323.173(493)

А. П. Крук – студентка 6 курсу
факультету міжнародних відносин
Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки

Проблема сепаратизму в Бельгії та ймовірні варіанти розвитку ситуації

*Роботу виконано на кафедрі країнознавства
і міжнародних відносин СНУ ім. Лесі Українки
Науковий керівник: **Н. І. Романюк** – кандидат
географічних наук, доцент кафедри
країнознавства і міжнародних відносин
СНУ ім. Лесі Українки*

Розглядається проблема сепаратизму в Бельгії. Аналізуються історичні моменти зародження конфлікту, сучасний стан, а також пропонуються можливі варіанти розвитку конфлікту.

Ключові слова: сепаратизм, Бельгія, конфлікт, Валлонія, Фландрія.

© Крук А. П., 2015

Kruk A. P. Separatism in Belgium and Possible Variants of Its Development. We consider the problem of separatism in Belgium. Historical inception of the conflict, the current status is analyzed. Possible variants development of conflict is offered.

Key words: separatism, Belgium, conflict, Wallonia, Flanders.

Актуальність теми дослідження. Сепаратизм являє собою загрозу як для цілісності та стабільності всієї європейської системи безпеки, так і для національної безпеки окремих держав. Тому варте уваги дослідження проблеми сепаратизму в Бельгії, оскільки шляхи її вирішення можуть стати еталоном спільної європейської стратегії щодо боротьби із сепаратизмом в інших країнах Європи.

Мета роботи полягає у висвітленні проблеми сепаратизму в Бельгії та у визначенні можливих варіантів розвитку ситуації в країні.

Відповідно до мети розв'язувалися такі **завдання:**

- проаналізувати історичні моменти зародження конфлікту;
- виявити особливості сучасного стану проблеми;
- визначити ймовірні варіанти розвитку ситуації.

Результати дослідження. Як і багато конфліктів у сучасному світі проблема сепаратизму в Бельгії сягає корінням углиб століть. Ще в VI–VII ст. християнізація країни була одним із важливих етапів в історії сучасної Бельгії, відіграла одну з ключових ролей між римською та німецькою культурами й призвела до поділу території країни. Витоки проблеми сепаратизму в Бельгії пов'язані також із мовою. На час отримання країною незалежності (1830 р.) єдиною державною мовою була французька, хоча в той час, як і сьогодні, чисельність фламандців перевищувала чисельність валлонів. Французька мова вживалася повсюдно, ставши важливим інструментом кар'єрного росту, тоді як фламандська виявилася «придушеною», незважаючи на те, що її вважало рідною майже 60 % населення.

Минуло півстоліття, перш ніж у Бельгії був прийнятий закон, що підтверджує принцип двомовності (але не рівність мов). Минули ще десятиліття й були ратифіковані закони, що встановили рівність фламандської та французької мов. І в Конституції 1963 р. двомовність було закріплено офіційно [4].

Після цього була реформована політична система країни. На території, яку займає нинішня Бельгія, утворилося три громади: на півночі живуть фламандці, що говорять нідерландською мовою, на півдні – франкомовні валлони, а на сході – маленька німецькомовна громада, що не відіграє в житті країни особливої ролі. Отож, Бельгія поділена на три регіони й три мовні спільноти (рис. 1). Кожен регіон і мовна спільнота мають свій парламент й уряд і таким чином у Бельгії нині існує шість парламентів та шість урядів [6].

Згодом до мовного питання додалися економічні, політичні та етнокультурні аспекти, які посилили поляризацію між громадами. Щодо економічних аспектів, то після здобуття Бельгією незалежності Валлонія розвивалася швидшими темпами, насамперед, за рахунок вугільної та металургійної промисловості. Але під час розвитку високотехнологічних галузей вона поступилася першістю Фландрії. Якщо до Другої світової війни Валлонія фактично «годувала» Фландрію, забезпечуючи лівову частку національного продукту країни, то тепер північ і південь помінялися місцями. Фландрія перетворилася на локомотив бельгійської економіки, а Валлонію та Брюссель охопила хвиля безробіття. У 2014 р. рівень безробіття у Фландрії становив 5,1 %, у Валлонії – 11,8 %, Брюсселі – 18,3 % і загалом по Бельгії – 8,5 % [7].

На сьогодні Фландрія висловлює невдоволення через нинішній механізм податкових відрахувань до бюджету країни. Понад дві третини всіх податків у Бельгії збирають саме в багатій Фландрії. Бідніша Валлонія отримує частину цих грошей у вигляді субсидій. У середньому північна частина Бельгії щороку перераховує до державної скарбниці на 16 млрд євро більше, ніж південна (Валлонія) [7]. Це ще більше посилює суперечності між двома частинами Бельгії.

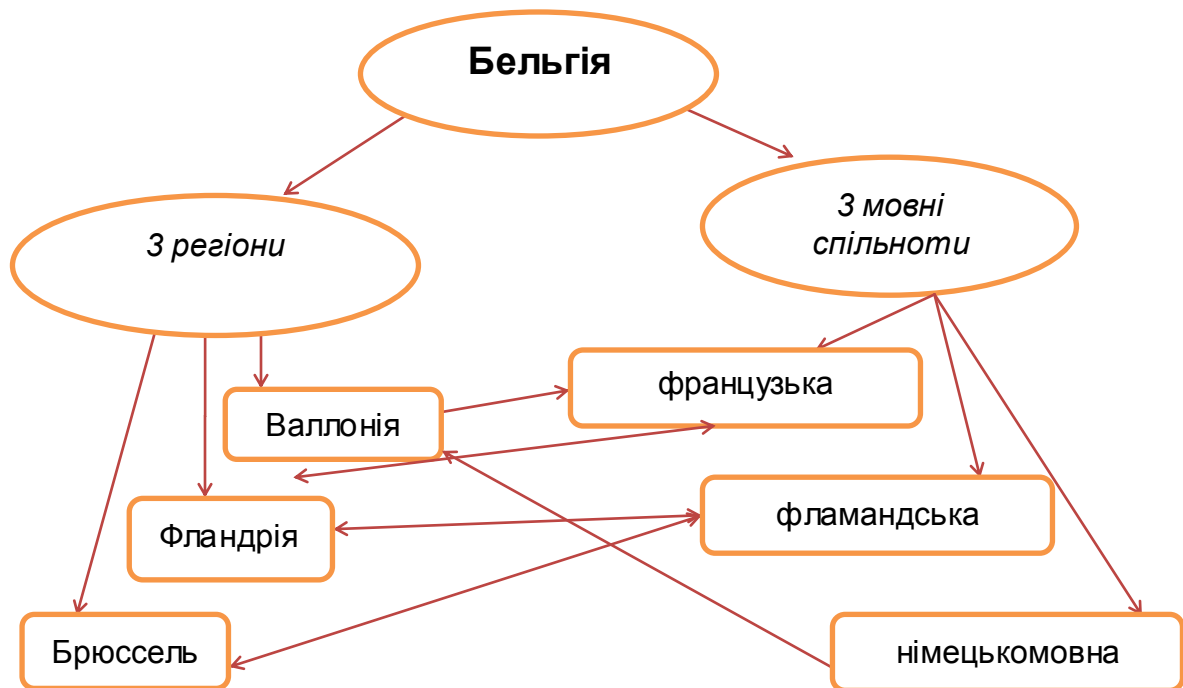

Рис. 1. Особливості федерального устрою Бельгії [2, с. 421].

Загострення конфлікту відбулося в 2007 р., коли економічна криза призвела до того, що Валлонія й Брюссель, яким було характерне безробіття та низька продуктивність праці, почали «висмоктувати» всі засоби з Фландрії, сповільнюючи, на їх думку, розвиток регіону. За фламандськими партіями остаточно закріплюється статус «локомотива бельгійського сепаратизму». Після парламентських виборів 2010 р. фламандські та валлонські соціалісти 18 місяців формували уряд. У 2014 р. найбільша кількість голосів дісталася представникам фламандського націоналізму від партії «Новий фламандський альянс», яка отримала в результаті виборів близько 20 % місць у бельгійському парламенті [4]. Їх лідер – Барт де Вевер – кілька років тому порівняв франкомовних жителів Фландрії з гастарбайтерами з арабських країн і Туреччини, заявивши, що у Фландрії немає меншин, а є тільки іммігранти [3].

Основні вимоги фламандців сьогодні полягають у передачі соціально-економічної політики, юстиції, охорони здоров'я з федерального рівня на регіональний, податковій та фінансовій автономії, скасуванні мовних пільг для франкофонів, сприянні зупинки росту Брюсселя, більшість жителів якого говорять французькою мовою (відзначимо, що існує проект підвищення числа жителів Брюссельського регіону, які розмовляють нідерландською мовою, щоб забезпечити приналежність Брюсселя Фландрії). Все частіше чути заклики націоналістів (фламандців) до відділення.

У свою чергу, Валлонія висловлює невдоволення щодо заборони французької мови на території Фландрії й наполягає, щоб нідерландська мова була головною в державі. Крім цього, жителів регіону турбує приналежність низки прикордонних комун й ексклаву Вурен, а також проблема територіальної та мовної блокади Брюсселя.

Така ситуація викликає тривогу щодо майбутнього Бельгії. І проаналізувавши історичні моменти та сучасну ситуацію в країні, спробуємо навести варіанти, за якими можуть розвиватися події.

1. Розпад держави на частини. При такому варіанті франкомовна Валлонія, швидше за все, приєднається до Франції, а німецька громада поставить питання про возз'єднання з ФРН. Незалежною залишиться тільки Фландрія, однак цілком імовірно, що її політика буде визначатися більш сильними державами та спілками,

зокрема в ЄС, так як молодими державами досить легко маніпулювати у зв'язку з відсутністю у неї авторитетних союзників. Фландрії доведеться «стати в чергу» й з нуля пройти процедуру вступу до ЄС. Разом із тим, розпад Бельгії активізує рухи сепаратизму й у інших європейських країнах [4].

2. Реформування існуючого ладу й збереження цілісності Бельгії. Для того, щоб Бельгія мала право на життя в майбутньому, необхідно побудувати таку модель багаторівневої ідентичності, яка функціонуватиме на загальнобельгійському політичному просторі, шляхом створення єдиного загальнобельгійського наднаціонального й надрегіонального руху, який буде спиратися на об'єднання підприємців, профспілок, студентських організацій [1].

3. Компроміс і створення конфедерації. Ймовірність такого результату обумовлена невідповідністю існування національних регіонів країни порізно. При конфедеративному устрої фламандці володіли б практично повною самостійністю, але в той же час найгостріші питання, а також оборона й зовнішня політика залишалися б у загальному віденні Фландрії та Валлонії [5]. Подібний компроміс допоможе зберегти країну від посилення кризи.

4. Збереження сучасного стану та латентної стадії конфлікту. Такий варіант існує вже протягом багатьох років. Знову пройдуть вибори, знову буде потрібно кілька місяців для того, щоб партії, подолавши взаємну неприязнь, сформували уряд. Гасла політичних лідерів так і залишаться лише популістським заходом у боротьбі за владу. У кінцевому рахунку гострих проблем саме населення не відчуває й цілком імовірно, що «спрага свободи» фламандців лише своєрідний плід фантазії націоналістів. Будуть суперечки, але не буде змін.

Висновки. Отож, на сьогодні складно прогнозувати варіант розвитку подій. Але аналізуючи історичні моменти та сучасний стан справ, навряд чи зможемо побачити примирення Фландрії й Валлонії. Складно уявити те, що представники сторін урочисто потиснуть один одному руки, але зі стратегічної точки зору один без одного вони не зможуть обійтись.

Джерела та література

1. Барсуков А. М. Перспективы выхода из кризиса и сохранения единства Бельгии / А. М. Барсуков // Вестн. Кемеров. гос. ун-та. – 2011. – № 3. – С. 104–107.
2. Ворона П. В. Досвід формування та роботи місцевої влади Бельгії (уроки для України) / П. В. Ворона // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. – Харків, 2010. – Вип. 1. – С. 420–426.
3. Куприянов А. Бельгийский полураспад / А. Куприянов // Lenta.ru. – 01.10.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://lenta.ru/articles/2014/09/30/belgium/>
4. Орлова С. Ю. Фландрия и Валлония: хорошо ли порознь? / С. Ю. Орлова // VII Международная студенческая электронная научная конференция. Студенческий научный форум. – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.scienceforum.ru/2015/1078/13728>
5. Путем Шотландии может пойти Фландрия // Euronews.com. – 17.09.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://ru.euronews.com/2014/09/17/is-a-dividedbelgium-looking-towards-scotland-for-independence-inspiration/>
6. Самойлова К. Распад Бельгии перестает быть политической шуткой / К. Самойлова // Newsland. – 05.08.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://newsland.com/news/detail/id/753302/>
7. Pressemitteilung des Statistischen Landesamtes vom 1. Dezember 2014 / Algemene Directie Statistiek // Statistics Belgium [Elektronische Ressourcen]. – Zugriffsart : http://statbel.fgov.be/nl/binaries/PERSBERICHT%20Fiscale%20Statistieken%202012_tcm325-259976.pdf.